

Глава 17 -- «Перенесення мощей святого Миколая»

«Ви чули, що Георгій приніс телевізор у свій новий будинок у Вудберні?» — запитала Зінаїда одного спекотного понеділка на початку літа. Вона прийшла до Маші додому після церковної служби в честь Зіслання Святого Духа через 50 днів після Великодня.

«Ні, я нічого про них не чула з минулого грудня, коли у Анастасії народилася донечка Катя», - відповіла Маша. «Ми були дуже зайняті на фермі, збирали ягоди та доглядали за новим телятиною, яке отримали від нашої корови. Ви знаєте, яке життя на фермі, завжди зайняте».

«Ну, взагалі, — продовжувала Зінаїда те, що почала говорити, — він купив цей новий кольоровий телевізор «Зеніт». І як почув про це наш настоятель Семен Расколін, він одразу прийшов. Він хотів поговорити з Анастасія про те, що мати телевізор вдома проти нашої релігії».

«Це гріх» сказав він їй. Георгій заступився за неї і сказав, що деякі його друзі-турки купують телевізори і для них це не було гріхом».

— Георгій це сказав? — недовірливо запитала Маша. Вона не могла повірити, що такий хороший хлопець може раптом стати поганим.

«Я там була», - сказала Зінаїда. «Я все це чув, але я не наважувався нічого сказати проти нашого настоятеля (міністра). Він сердито сказав Георгію: «Ти приніс ідола в свій дім. Це все одно, що диявола запросити». "»

— Що на це сказав Георгій? запитала Маша. Вона взяла сукню, яку шила для своєї дворічної Люби.

«Він сказав, що це всього лише кінескоп, — відповіла Зінаїда, — і намагався пояснити Симеонові, як зображення передається через хвилі — здається, він називав їх коливаннями — у повітрі, як радіохвилі. Семен не міг зрозуміти всі ці нові технології. Георгій, знаєте, у вечірній школі навчався на електроніці».

— Ні, я цього не знала, — відповіла Маша. Вона продовжила вишивати квітковий малюнок на сукні Люби, а Зінаїда продовжила свій звіт.

«Тоді Симеон сказав: «Єдині образи, які повинні бути в домі, — це святі ікони, які Бог закарбував для нас, щоб ми могли спілкуватися зі святими, а не цей фокус-покус диявола з нереальною грою». ' Георгій розлютився на Симеона, коли той сказав це, і сказав: "Якщо вам це не подобається, то вам не потрібно це дивитися. Ви можете піти". Симеон сказав, що збирається поговорити зі своїм батьком Павлом Голубіним про ту мерзоту, яку він приніс у дім, де були ікони Божі».

«Він ходив додому до Павла Голубіна і говорив з ним про телебачення?» запитала Маша. Вона на мить відірвалася від роботи, щоб подивитися в очі Зінаїді.

— Так, — відповіла Зінаїда.

— І що сталося? запитала Маша. Її ніжні блакитні очі дивилися вгору і чекали відповіді Зінаїди. Вона побачила зміну виразу маленького круглого обличчя Зінаїди.

«Симеон сказав Павлу Голубіну, що Георгія доведеться покарати за його гріх», — відповіла Зінаїда. «Павло не хотів відлучати свого сина, але Симеон наполягав на тому, що треба подати приклад, інакше всі їхні маленькі діти підуть до диявола. Софія сказала мені, що благала свого чоловіка не відлучати Георгія, але він сказав, що Симеон був правий.»

«То тепер він не прихожанин?» — запитала Маша, яка почала співчувати Зінаїді, бо чоловік її дочки став ізгоем в очах суспільства.

«Був прихожанин, а тепер — поганий», — сказала Зінаїда. «Наш настоятель (старійшина) сказав нам, що ми не повинні спілкуватися або їсти за одним столом з людьми, які згрішили і стали поганіє (язичниками, ізгоями)».

У цей момент хтось постукав у двері, і Микола, який сидів у вітальні і слухав, як Василь розповідав батькові ту саму історію про Георгія, яку Зінаїда розповідала Маші, підбіг до дверей, щоб відчинити.

Біля дверей стояли Георгій і Анастасія. Через відчинені двері до бабусі Зінаїди вибіг маленький Стефан, якому не було й двох з половиною років. Георгій і Анастасія, яка тримала на руках семимісячну Катю, вже збиралися переступити поріг, як раптом до Георгія підійшов Іван і суворим поглядом подивився йому прямо в очі.

— Будь ласка, не заходи, — серйозно сказав Іван. «Тобі тут не раді, поки ти поза благодаттю церкви».

"Що?" — недовірливо запитав Георгій.

— Ти знаєш наші закони, — продовжував Іван. «Якщо когось відлучили від церкви, він не може спілкуватися з віруючими, доки не покутується і не висповідается перед церквою».

— Я знаю церковне право, — сказав Георгій. — Але ви мені як рідні, а Василь, мій тесть, — хрещений батько вашому синові.

«Це правда», — відповів Іван, який тримав руку на дверях і не давав молодій ступити в хату.

— Іване! — вигукнула Маша, яка відклала Любине плаття і вирішила прийти на допомогу Анастасії. «Принаймні впусти Анастасію з дитиною. Можеш вийти на вулицю і домовитись між собою та Георгієм».

"Ні!" — сказав Іван, твердо відстоюючи свої принципи. «Не втручайся в це, Маша. Якщо я впущу Георгія з дружиною, то я, як помічник настоятеля, буду винним у переступі закону Божого». Маша позадувала, приголомшена тим, що відбувалося в її будинку.

«За законом Божим треба любити ближнього свого, як самого себе», — сперечався Георгій. Він дивився на Івана з неприязністю в очах, наче Іван раптом став його духовним ворогом.

«Люблю ближнього і Бога, — відповів Іван, — але й Бога боюся».

— Навіщо боятися Бога? — запитав Георгій. Анастасія вже не терпіла і штовхнула Георгія ліктем. «Почекай, Анастасія. Я хочу ще дещо сказати цьому чоловікові».

«Ми повинні боятися Бога, якщо ми хочемо досягти свого спасіння і дійти до раю», - почав Іван.

— Дозволь мені щось сказати перед тим, як піду, — обірвав Георгій Івана, не встигнувши нічого сказати. «Я втомився від усіх цих законів і правил. Ні телебачення, ні м'яса з американських магазинів, ні фільмів, ні ялинок, ні цього, ні цього. Яка користь від усіх цих правил і норм, якщо ви можете не виявляти любові до свого ближнього?"

Перш ніж Іван встиг щось відповісти, Георгій розвернувся і рушив назад до своєї машини. Анастасія покликала Стефана з собою, а потім пішла за чоловіком. Георгій поїхав геть у люті.

«Ці люди не дають мені займатися тим, що мені подобається», — сердито сказав Георгій. «Усе через їхню старомодну релігію».

— Але це теж наша релігія, — сказала Анастасія, — подобається нам це чи ні.

«Ви не побачите, що я піду до їхньої церкви, — заявив Георгій, — не після того, як мене вигнали і поводитися як із собакою. Гірше за собаку, я б сказав».

Прийшовши додому, Георгій знову почав пити. Цього він не робив відтоді, як одружився. Але не щось починало роз'їдати його в глибині душі, як черв'як у серцевині яблука. Іноді він заходив до таверни в сусідньому Салемі, де випивав стільки горілки, скільки міг випити, щоб втопити свій смуток і почуття провини. Коли Анастасія скаржилася на його алкоголізм, він її бив.

— Чи не по-старому російському? — казав він кожного разу, коли принижував Анастасію й змушував її підкорятися. — Хіба в їхніх книгах не сказано, що жінка повинна коритися чоловікові?

Анастасія після таких побоїв втекла б до матері. Незабаром Георгій почав відрощувати своє волосся, як у друзів-хіпі, з якими він спілкувався в тавернах. Згодом вони познайомили його з наркотиками.

«Я не можу так продовжувати», — плакала Анастасія одного вечора, коли поверталася додому до матері після чергової сварки з Георгієм.

«Він прийшов додому зі запахом свині. Потім він почав курити марихуану прямо в мене на очах».

— Не тією дорогою пішов, — намагалася втішити дочку Зінаїда. — Він повернеться.

Минули місяці, а Георгій раптово зник на кілька днів. Повернувшись додому, він зізнався, після наполегливих розвідок з боку Анастасії про його місцеперебування, що зупинявся з американською дівчиною в Салемі.

«Геть з моєї хати», — кричала Анастасія, терпець якої до Георгія урвався. «Я покінчив з тобою».

Георгій був надто приголомшений, щоб думати чи реагувати. Він просто поїхав, не зібравши нічого з собою. Через кілька днів, коли він повернувся, щоб забрати свої речі, Анастасія заявила, що хоче з ним розлучитися.

— Але я думав, що твоя релігія не дозволяє тобі розлучатися, — глузливо сказав Георгій.

«Мене теж, мабуть, відлучать», — сказала Анастасія. — Але я більше не можу пройти з тобою через це пекло.

Моральні почуття та совість Георгія виснажились, і йому вже було байдуже, що сталося. Його усвідомлення життя обмежувалося наркотиками, пияцтвом і розпустою. Його почуття до дітей також були байдужими. Він був відчужений від усієї своєї родини та колишніх друзів. Існування набуло для нього розмитого вигляду, і він бачив усе у формі тіней, які постійно змінювалися від миті до миті. Здавалося, він був одержимий внутрішнім потягом досліджувати всі печери та ями підземного світу, куди він заходив. Він спотикався і падав багато разів на кам'янистій дорозі серед душ, які також заблукали в лабіринті життя.

Минув рік потому, коли Георгій випадково зустрів Андрія Ріброва в одній із таверн, які Георгій часто відвідував, коли обходив щось, у чому й сам не був впевнений.

— Георгій Голубін, — сказав Андрій, дивлячись на довговолосе бородате обличчя, яке насилу впізнав. "Це ти?"

"І хто ти?" — сказав Георгій гострим язиком. Він прочистив горло.

— Я Андрій Рібров, — сказав Андрій. Він підвівся і сів на табурет біля Георгія. — Я чув про вас.

— Що ти про мене чув? — запитав Георгій невиразним хрипким тоном.

— Я чув, що твоя дружина з тобою розлучилася, — намагаючись бути приятним, сказав Андрій. — Їй важко заробляти на життя вишиванкою, відколи ви пішли, вона змушена залишати дітей вдома з мамою, поки вона працює.

— Не звинувачуйте мене, — сказав Георгій. "Я не пішов. Вона мене вигнала. Всі ці люди вигнали мене, ніби я був не кращий за собаку".

«Скажи тобі, — сказав Андрій, — чому б тобі не зайти до мене додому і не прибратися? У мене є додаткова кімната біля сараю. Ти можеш залишитися з нами, поки не повернешся разом з Анастасією.

— Ми розлучилися, — заявив Георгій.

«Можливо, в очах цивільного права», — сказав Андрій. «Але в очах церкви ти не такий. Те, що Бог з'єднав, ні людина, ні закон не можуть розділити».

— До речі, що ти робиш у такому місці? — запитав Георгій.

«Я сам люблю час від часу випити горілки», — зізнався Андрій. «Моя дружина кричала на мене вдома, якщо я намагався випити щось міцніше, ніж брага (домашнє ягідне вино) або час від часу пиво, тому я скрадаюся, коли мені хочеться. Тільки нікому не кажіть, що бачили його тут, ОК (в порядку)?»

— Згоден, — сказав Георгій. — Ти звучиш як розумна людина. Таких старообрядців, як ти, я не зустрічав. Більшість із них вважали мене ізгоєм і не хочуть мати зі мною нічого спільного.

«Це тому, що вони так виховані, — пояснив Андрій, — і вони дотримуються всіх церковних законів і обрядів, ніби від цього залежить їхнє життя. Я інший, тому що я легкий хлопець і намагаюся ладнаю з усіма людьми, яких я зустрічаю на життєвому шляху. Зрештою, днями я можу опинитися на твоєму місці, а ти — на моєму. Таке життя».

«Це цікава точка зору», — сказав Георгій. — Думаю, я прийму вашу пропозицію й поїду з вами додому, якщо ви приймете мене такою, яка я є.

«Це цікава точка зору», — сказав Георгій. — Думаю, я прийму вашу пропозицію й поїду з вами додому, якщо ви приймете мене такою, яка я є.

Наступного ранку Георгій прокинувся в кімнатці, прибудованій до сараю. У нього сильно боліла голова, і він пішов до хати помити голову холодною водою. Задні двері залишили відкритими на випадок, якщо Георгію знадобиться вночі скористатися туалетом. Георгій відчинив сітчасті двері, потім старі скрипучі задні двері і тихенько навшпиньках пройшов через задні ґанки, де був розкиданий увесь одяг, чоботи та взуття. Георгій відкрив двері на кухню і вже збирався повернути до ванної кімнати, як почув, що у вітальні хтось молиться. Він тихо підійшов до порога і зазирнув. Побачив Андрія, який молився перед іконами в східному куті кімнати. Він стояв і слухав молитву, яку не чув роками.

Андрій молився:

**Царю небесный, утешителю,
душе истинный, иже везде сый,
и вся исполняя,
сокровище благих, и жизни подателю,
прийди и вселися в ны,
и очисти ны от всякия скверны,
и спаси блаже душа наша.**

(Царю небесний, Утішителю,
Дух істини, який є всюди
і наповнює все,
скарбниця благословень і дарувальник життя,
прийди й перебувай у нас,

і очисти нас від усякої скверни,
і Твоєю добротою спаси душі наші.)

Георгій стримував сльози, які раптово накопилися на його очах. Він розвернувся і пішов у ванну кімнату, де спробував змити сльози, що лилися з його очей, як джерело живої води. Щось гірке й важке вибухнуло в його серці, і він якнайшвидше й тихіше кинувся з ванної та через чорний хід. Він хотів дати дамбі образи й антагонізму звільнитися й змити свої останні два роки, які він провів у пеклі на землі.

Він сів у машину і поїхав у гори, де міг побути наодинці. Його голова хиталася від ридання, коли він їхав звивистою дорогою вздовж річки Клакамас. Здавалося, все його минуле життя переслідувало його, як гігантський фантом, і він безнадійно намагався втекти від нього. Зупинившись у кемпінгу біля річки та кілька годин спостерігаючи за течією води вниз за течією, Георгій нарешті заспокоївся достатньо, щоб повернутися тією ж дорогою, щоб зустрітися з друзями, яких він залишив.

Коли Георгій повернувся до будинку Андрія, час обіду був позаду, а недільна трапеза вже була з'їдена. Поговорити з Андрієм прийшли якісь безбороді гості.

«Георгію, це якісь росіяни, які приїхали з Каліфорнії жити в Орегон», — сказав Андрій, знайомлячи Георгія з двома чоловіками в американському одязі.

— Мене звать Іоасаф Отступников, — сказав лисий до середини голови старший.

«Мене звать Яків, але люди називають мене Джеком (Jack) — це моє американське ім'я», — сказав молодший чоловік, який був приблизно такого ж віку, як Георгій. Він підвівся, щоб потиснути руку Георгію. «Ми з татом приїхали познайомитися зі старообрядцями».

— Кажете, ви не молокани? — запитав Андрій, який продовжив там, де зупинився, коли Георгій увійшов у вхідні двері. Георгій сів на стілець і прислухався.

«Ні, ми п'ятидесятники», — сказав отець. «Ми віримо в хрещення Святим Духом і розмовляємо мовами».

«Ми також віримо в Святого Духа», — сказав Андрій. «Другий собор у Константинополі в 381 році нашої ери встановив вчення та символ віри, якими ми молимося в церкві:

'И в духа святого господа истиннаго и животворящаго, иже от отца исходящаго, иже со отцом и сыном споклоняема и сславима, глаголавшаго пророки.'

(Вірую в Духа Святого, Господа Животворчого, що від Отця походить, Якому разом з Отцем і Сином поклоняємось і разом прославляємось, Він говорив через пророків.)

У Біблії сказано, — сказав Джек, відкриваючи свою Біблію й швидко знайшов підкреслений ним уривок у книзі Старого Завіту, — тут у Йоїла 2:28: «І станеться це після (в останні дні), встав Джек), що Я виллю Свого духа на кожне тіло; і ваші сини та ваші дочки будуть пророкувати, вашим старим будуть снитися сни, вашим юнакам будуть видіння». Це говорить про Святого Духа, який зійшов на апостолів після того, як Ісус вознісся на небо, і коли вони почали говорити іншими мовами».

Андрій здригнувся, коли Джек вимовив ім'я Єсус із зайвим звуком «е», але не прокоментував це.

«І люди в нашій церкві розмовляють мовами, коли сповнюються Святим Духом», — додав Йоасаф.

— Дивно, — порушив мовчанку Георгій. «Я ніколи раніше нічого не чув про це. Ви маєте на увазі, що ви насправді починаєте говорити іншою мовою?»

— Тобі варто колись завітати до нашої церкви, — сказав Джек. «Або на наші молитовні збори. Саме тоді Дух зазвичай сходить і наповнює нас, і ми говоримо іншими мовами».

«Ми ще не побудували церкви, — пояснив Йоасаф. «Ми збираємося в моєму домі, поки не побудуємо церкву, сподіваюся, через рік-два».

«Це нагадує мені те, як ми проводили богослужіння в Китаї», — сказав Андрій.

«Чому ви приїхали в Орегон із Каліфорнії?» — діловито запитав Георгій.

«Ми відчули поклик Господа прийти і служити старообрядцям», — прямо відповів Джек.

— Ти маєш на увазі спробувати повернути їх у свою релігію? — запитав Георгій, який починав захищатися від релігії, яку він покинув.

«Ну, а, — запнувся Джек, намагаючись знайти відповідну відповідь на пряме запитання, — ми відчуваємо, що спасенні, тому що прийняли Господа Ісуса Христа як свого особистого Спасителя, а тому нам не потрібні ікони, щоб молитися». Джек звинувачувальним пальцем вказав на ікони в кутку кімнати.

«Мій любий друже, — сказав Андрій дружнім тоном, — якщо ти намагаєшся нас повернути, то ти прийшов не в той дім. Я зустрічав таких молокан, як ти, і ти всі думаєш, що твоя релігія, яку ти отримав від римо-католицької захід, краще, ніж істинна російська православна віра, яку зберегла в її істинному дусі наша старообрядницька традиція».

— Але ж ми не молокани, — захищався Джек. Його батько тихо сидів і намагався вийти з незручного становища, в яке їх син поставив.

«Ми всіх протестантів називаємо молоканами», — пояснив Андрій. «У будь-якому разі наші ікони не такі, як ви думаєте. Наші ікони — це вікно в небо для нас, спосіб зв'язатися зі святими, які завжди з нами, заступаються за нас і допомагають нам досягти нашого спасіння, як вони досягли свого спасіння. "»

— Ах, я хочу дещо сказати, поки мій син тут не захопився, — перебив Йоасаф Отступников. «Я знаю, що мій син горить вогнем і завзяттям повернути вас у старообрядців, але я прийшов сюди з іншою місією».

"Що це?" запитав Андрій. Він звернув увагу на доброго чоловіка, який чудово розмовляв російською, хоч і не таким діалектом, як старообрядці.

«Колись я був адміністратором російської школи в Каліфорнії, — сказав Йоасаф. — А мені цікаво, чи дозволили б мені старообрядці відкрити для них тут російську школу.

«Ти тільки не намагайся нас повернути», — зі сміхом у голосі сказав Андрій. «Наш народ завжди прагнув зберегти російську мову, і якщо ви хочете нам щиро допомогти, то ми з радістю будемо з вами співпрацювати».

«Мені це здається чесним», — сказав Йоасаф, який зрозумів, що повертати людей у жодному разі не є його особливою здатністю.

«Є одна річ, яку вам доведеться зробити, якщо ви хочете працювати з нашими людьми», — сказав Андрій з посмішкою на обличчі.

"Що це?" запитав Йоасаф.

— Тобі доведеться відростити бороду, — сказав Андрій.

Незнайомцям вдалося якось друзям покинути будинок Андрія. Йоасаф відчував, що його місія в Орегоні була на шляху до виконання. Джек Отступников, навпаки, почувався так, ніби його вдарили по обличчю ті самі люди, яких він прийшов рятувати.

Chapter 17 -- "Transfer of relics of St. Nikola"

"Did you hear that Giorgiy brought a television into his new home in Woodburn?" asked Zinaida one hot Monday in early summer. She had come over to Masha's house after the church service which celebrated the Descent of the Holy Spirit fifty days after Easter.

"No, I didn't hear anything about them ever since last December when Anastasia got her baby girl, Katya," answered Masha. "We've been so busy on the farm, putting up the berries, and taking care of the new calf we got from our cow. You know how farm life is, always busy."

"Well, anyway," continued Zinaida with what she had started to say, "he bought this new Zenith color television. And when Simeon Raskolin, our nastoyatel (minister), heard about it, he came right over. He wanted to talk to Anastasia about the fact that it was against our religion to have a television in the home. 'Это грех' 'Eto grekh' (This is a sin), he told her. Giorgiy stood up for her and said that some of his Turkish friends were getting televisions and it wasn't grekh (sin) for them."

"Giorgiy said that?" asked Masha in disbelief. She couldn't believe that a good boy like that could suddenly go bad.

"I was there," stated Zinaida. "I heard it all. I dared not say anything against our nastoyatel (minister), though. He told Giorgiy in an angry voice, 'You have brought an idol into your house. It's like inviting the devil in.' "

"What did Giorgiy say to that?" asked Masha. She took up a dress she had been sewing for her two-year-old Luba.

"He said it was only a picture-tube," answered Zinaida, "and he tried to explain to Simeon how the image was transmitted through waves--I think he called them vibrations--in the air just like radio waves. Simeon couldn't understand all that new technology. Giorgiy, you know, has been studying electronics at night school."

"No, I didn't know that," responded Masha. She continued embroidering a flower design on Luba's dress while Zinaida continued with her report.

"Then Simeon said, 'The only images that should be in the home are the holy ikons that God has imprinted for us in order for us to be in communion

with the saints, and not this hocus-pocus devil-stuff with unreal acting.' Giorgiy got mad at Simeon when he said that, and he said, 'If you don't like this, then you don't have to watch it. You can leave.' Simeon said he was going to talk to his father, Pavel Golubin, about the abomination he had brought into a house where God's ikons were."

"Did he go to Pavel Golubin's house and talk to him about the television?" asked Masha. She glanced from her work momentarily to look into Zinaida's eyes.

"Yes, he did," answered Zinaida.

"And what happened?" asked Masha. Her gentle blue eyes looked up and waited for Zinaida's reply. She saw a change of expression on Zinaida's small round face.

"Simeon told Pavel Golubin that Giorgiy would have to be punished for his grekh (sin)," answered Zinaida. "Pavel didn't want to excommunicate his son, but Simeon insisted that an example had to be set or else all their young children would go to the devil. Sofia told me she pleaded with her husband not to excommunicate Giorgiy, but he said Simeon was right."

"So now he isn't a **прихожанин** prikhozhanin (parishioner)?" asked Masha, who began to sympathize with Zinaida, for her daughter's husband had become an outcast in the eyes of their society.

"He was a prikhozhanin (parishioner), but now he's **паганый** paganiy (unclean, pagan)," said Zinaida. "Our nastoyatel (elder) told us we're not supposed to associate ourselves with nor eat at the same table with people that have sinned and become paganiye (pagans, outcasts)."

At that moment someone knocked on the door, and Nikolai, who had been sitting in the living room and listening to Vasily tell his father the same story about Giorgiy that Zinaida was telling Masha, ran to the door to open it.

Giorgiy and Anastasia stood at the door. Little Stefan, who was not two-and-a-half years old, ran through the open door to his grandmother Zinaida. Giorgiy and Anastasia, who was holding seven-month-old Katya in her arms, were about to step across the threshold when suddenly Ivan came up to Giorgiy and looked him straight in the eyes with a stern look.

"Please don't come in," stated Ivan seriously. "You're not welcome here while you're outside the grace of the church."

"What?" asked Giorgiy in disbelief.

"You know our laws," continued Ivan. "If someone is excommunicated from the church he cannot associate with the believers until he has done penance and made a full confession before the church."

"I know the church law," said Giorgiy. "But you are like family to me, and Vasily, my father-in-law, is godfather to your son."

"That is true," responded Ivan, who kept his hand on the door and kept the young couple from stepping into the house.

"Ivan!" cried Masha, who had put Luba's dress away and decided to come to Anastasia's rescue. "At least let Anastasia in with the baby. You can go outside and hash this out between you and Giorgiy."

"No!" said Ivan, standing firmly behind his principles. "Don't get involved in this, Masha. If I let Giorgiy and his wife in, then I, as an assistant to the nastoyatel (elder), will be guilty of trespassing against God's law." Masha backed away, overwhelmed by what was transpiring in her house.

"God's law says you must love your neighbor as yourself," argued Giorgiy. He looked at Ivan with antagonism in his eyes, as if Ivan had suddenly become his spiritual enemy.

"I love my neighbor, and I love God," responded Ivan, "but I also fear God."

"Why fear God?" asked Giorgiy. Anastasia was becoming impatient and she nudged Giorgiy with her elbow. "Wait, Anastasia. I have something else I want to say to this man."

"We must fear God if we want to achieve our salvation and make it to paradise," began Ivan.

"Let me say something before I leave," said Giorgiy, cutting off Ivan before he could say anything else. "I'm sick and tired of all these laws and rules. No television, no meat from American stores, no movies, no Christmas trees, no this, no that. What good do all those rules and regulations do you, if you can't show love to your fellow-man?"

Before Ivan could answer anything, Giorgiy turned around and started back to his car. Anastasia called for Stefan to come with her, and then she followed her husband. Giorgiy rode away in a furious rage.

"Those people don't let me do any of the things I enjoy," said Giorgiy angrily. "All because of their old-fashioned religion."

"But it's our religion, too," said Anastasia, "whether we like it or not."

"You won't see me going to their church," stated Giorgiy, "not after being kicked out and treated like a dog. Worse than a dog, I'd say."

When Giorgiy got home he started to drink again. It was something he hadn't done since he got married. But not something was starting to eat him up inside the innermost depths of his soul, like a worm in the core of an apple. On occasions he would go to a tavern in nearby Salem, where he would drink heavily as much vodka as he could consume to drown his sorrow and guilt. When Anastasia would complain about his drinking habits, he would beat her up.

"Isn't this the old Russian way?" he would say whenever he had humiliated Anastasia and beaten her into submission. "Doesn't it say in their books that the woman should submit to the husband?"

Anastasia would run away to her mother after such beatings. Before long, Giorgiy began to grow his hair long like the hippie friends he was associating with in the taverns. Eventually they introduced him to drugs.

"I can't go on like this," cried Anastasia one night when she came home to her mother after another fight with Giorgiy. "He came home smelling like a pig. Then he started smoking marijuana right in front of me."

"He's gone down the wrong road," said Zinaida, trying to solace her daughter. "He'll come back."

Months passed, and Giorgiy suddenly disappeared for several days. When he came back home, he confessed, after persistent probing on Anastasia's part as to his whereabouts, that he had been staying with an American girl in Salem.

"Get out of my house," yelled Anastasia, whose patience with Giorgiy had run out. "I'm through with you."

Giorgiy was too stoned to think or react. He just drove away without packing or taking anything with him. Several days later, when he came back to take his belongings, Anastasia announced that she wanted to divorce him.

"But I thought your religion doesn't allow you to divorce," said Giorgiy sarcastically.

"I'll probably get excommunicated, also," said Anastasia. "But I can't go through this hell with you anymore."

Giorgiy's moral feelings and conscience had worn thin, and he no longer cared what happened. His awareness of life was limited to drugs, drink, and debauchery. His feelings for his children were also insensitive. He was estranged to all his family and former friends. Existence took on a blurry aspect for him, and he saw everything in the form of shadows, ever-changing from moment to moment. He seemed possessed with an inner drive to explore all the caverns and pits of the underworld that he had entered. He stumbled and fell many times on the stony road amongst souls who were also lost in the maze of life.

It was a year later when Giorgiy chanced upon Andrey Ribrov in one of the taverns that Giorgiy frequently visited when he made his rounds in search of something he himself wasn't sure of.

"Giorgiy Golubin," said Andrey as he looked at the long-haired bearded face which he hardly recognized. "Is that you?"

"And who are you?" said Giorgiy with a sharp tongue. He cleared his throat.

"I'm Andrey Ribrov," said Andrey. He got up and sat on the stool next to Giorgiy. "I heard about you."

"What did you hear about me?" asked Giorgiy in a slurred raspy tone of voice.

"I heard that your wife divorced you," said Andrey, trying to be friendly. "She's having a hard time making a living with her embroidery ever since you left. She has to leave the children at home with her mother while she works."

"Don't lay a guilt trip on me," said Giorgiy. "I didn't leave. She kicked me out. All those people kicked me out as if I were no better than a dog."

"Tell you what," said Andrey, "why don't you come over to my house and get cleaned up. I have an extra room next to the barn. You can stay with us until you can get back together with Anastasia.

"We're divorced," stated Giorgiy.

"Maybe in the eyes of the civil law," said Andrey. "But in the eyes of the church you're not. What God has joined together no man, nor law, can separate."

"By the way, what are you doing in a place like this?" asked Giorgiy.

"I like to have a shot of vodka once in a while myself," confessed Andrey. "My wife would scream at me at home if I tried to drink anything stronger than braga (home-brewed berry wine) or an occasional beer, so I sneak away whenever I get the urge. Just don't tell anyone you saw me here, O.K.?"

"Agreed," said Giorgiy. "You sound like a reasonable man. I haven't met any Old Believers like you. Most of them judged me as an outcast and won't have anything to do with me."

"That's because they were brought up that way," explained Andrey, "and they observe all the church laws and rituals as if their life depended on it. I'm different because I'm an easy-going fellow, and I try to get along with all the people I meet on the path of life. After all, one of these days I might be in your shoes and you might be in mine. That's how life is."

"That's an interesting point-of-view," said Giorgiy. "I think I'll take you up on your offer and come home with you, if you'll accept me just as I am."

The next morning Giorgiy woke up in a little room that was attached to the barn. He had a large splitting headache, and he went to the house to wash his head with cold water. The back door was left open in case Giorgiy needed to use the bathroom during the night. Giorgiy opened the screen door, then the old creaky back door, and he quietly tip-toed through the back porch, where all the clothes, boots and shoes were scattered. Giorgiy opened the door to the kitchen and was just about to turn towards the bathroom, when he heard someone praying in the living room. He walked quietly up to the threshold and peeked in. He saw Andrey praying in front of the ikons in the eastern corner of the room. He stood and listened to the prayer he hadn't heard in years.

Andrey prayed:

Царю небесный, утешителю,
душе истинный, иже везде сый,
и вся исполняя,
сокровище благих, и жизни подателю,
прийди и вселися в ны,
и очисти ны от всякия скверны,
и спаси блаже душа наша.

(O heavenly king, O Comforter,
the Spirit of Truth, who art everywhere
and fillest all things,
the treasury of blessings and giver of life,
come and abide in us,
and cleanse us from all impurity,
and of thy goodness save our souls.)

Giorgiy fought back the tears that all of a sudden welled up in his eyes. He turned around and walked into the bathroom, where he tried to wash away the tears that were pouring out of his eyes like a spring of living water. Something bitter and hard was exploding in his heart, and he rushed out of the bathroom and out the back door as quickly and quietly as he could. He wanted to let the dam of resentment and antagonism break loose and wash away his past two years that he had spent going through hell on earth.

He got into his car and drove up to the mountains, where he could spend some time alone. His head reeled from the sobbing as he drove on the curvy road along the Clackamas River. It seemed as if his entire past life was haunting him like a giant phantom, and he was hopelessly trying to run away from it. After stopping at a campground beside the river and watching the flow of water downstream for several hours, Giorgiy finally calmed down enough to go back down the same road to face the friends he had left behind.

When Giorgiy came back to Andrey's house, it was past lunch time and the Sunday meal had already been eaten. Some beardless guests had come over to talk with Andrey.

"Giorgiy, these are some Russian people who have come from California to live in Oregon," said Andrey, introducing Giorgiy to two men in American clothes.

"My name is Ioasaf Otstupnikov," said the older man, who was bald down the middle of the head.

"My name is Iakov, but people call me Jack--that's my American name," said the younger man, who was about Giorgiy's age. He got up to shake Giorgiy's hand. "My dad and I have come to get acquainted with the Old Believers."

"You say you're not Molokans?" asked Andrey, who continued where he left off when Giorgiy walked in through the front door. Giorgiy sat down on a chair and listened.

"No, we're Pentecostals," stated the father. "We believe in the baptism of the Holy Spirit and talking in tongues."

"We also believe in the Holy Spirit," said Andrey. "The second council at Constantinople in 381 A.D. set down the teaching and article of faith which we pray in church:

'И в духа святого господа истиннаго и животворящаго, иже от отца исходящаго, иже со отцом и сыном споклоняема и сславима, глаголавшаго пророки.'

(I believe in the Holy Spirit, the Lord, the giver of Life, who proceeds from the Father, who with the Father and the Son together is worshipped and together glorified, he has spoken through the prophets.)

"In the Bible it says," said Jack as he opened his Bible and quickly found the passage he had underlined in an Old Testament book, "here in Joel 2:28: 'And it shall come to pass afterward (in the last days, interpolated Jack), that I will pour out my spirit upon all flesh; and your sons and your daughters shall prophesy, your old men shall dream dreams, your young men shall see visions.' That talks about the Holy Spirit that came upon the apostles after Iesus ascended into heaven and when they started talking in tongues, in other languages."

Andrey winced when Jack pronounced the name Iesus with an extra "e" sound, but he did not comment on it.

"And people in our church talk in tongues when they get filled with the Holy Spirit," added Ioasaf.

"That's strange," said Giorgiy, who broke his silence. "I never heard anything about that before. You mean you actually start talking in another language?"

"You should come over to our church sometime," said Jack. "Or to our prayer meetings. That's when the Spirit usually comes down and fills us, and we speak in tongues."

"We didn't build a church, yet," explained Ioasaf. "We're meeting in my house until we can build a church, hopefully in a year or two."

"That reminds me of the way we used to hold church services in China," said Andrey.

"Why did you come to Oregon from California?" asked Giorgiy in a matter-of-fact tone.

"We felt the Lord's call to come and minister to the Old Believers," said Jack in a direct reply.

"You mean try to convert them to your religion?" asked Giorgiy, who was beginning to feel defensive about the religion he had abandoned.

"Well, ah," stammered Jack, as he tried to find a suitable answer to the direct question, "we feel that we are saved because we accepted the Lord Iesus Hristos as our personal savior, and therefore we don't need ikons to pray to." Jack pointed to the ikons in the corner of the room with an accusing finger.

"My dear friend," said Andrey in a friendly tone, "if you are trying to convert us, you've come to the wrong house. I've met other Molokans like you and you all think your religion, which you acquired from the Roman Catholic west, is better than the true Russian Orthodox faith which has been preserved in its true spirit by our Old Believer tradition."

"But we are not Molokans," said Jack defensively. His father sat quietly and tried to think his way out of the uncomfortable position his son was putting them into.

"We call all Protestants by the name Molokans," explained Andrey. "Anyway, our ikons are not what you think they are. Our ikons are a window into heaven for us, a way of contacting the saints who are always with us, interceding for us and helping us achieve our salvation just as they achieved their salvation."

"Ah, I want to say something before my son here gets too carried away," interrupted Iosaf Otstupnikov. "I know my son is burning with a fire and zeal to convert you Old Believers, but I came here with a different mission."

"What is that?" asked Andrey. He turned his attention to the kind man who spoke excellent Russian, although not of the same dialect as the Old Believers.

"I used to be an administrator of a Russian school in California," said Iosaf. "And I wonder if the Old Believers would allow me to start a Russian school here for them."

"As long as you don't try to convert us," said Andrey with a laugh in his voice. "Our people have always wanted to preserve the Russian language, and if you want to help us in a sincere way, then we'll gladly cooperate with you."

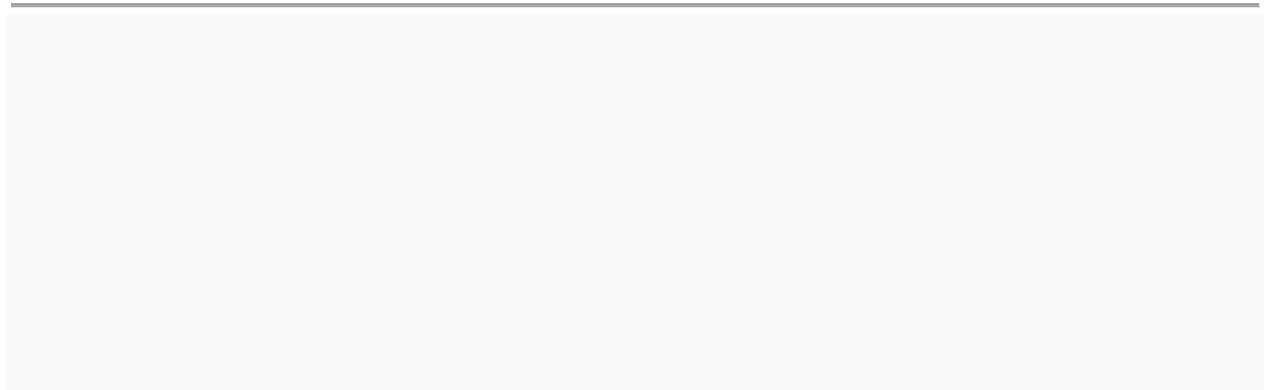
"That sounds fair to me," said Iosaf, who realized that converting people wasn't his special ability anyway.

"There's one thing you'll have to do if you want to work with our people," said Andrey with a smile on his face.

"What's that?" asked Iosaf.

"You'll have to grow a beard," said Andrey.

The strangers had somehow managed to leave Andrey's house as friends. Iosaf felt that his mission to Oregon was well on its way to becoming fulfilled. Jack Otstupnikov, on the other hand, felt like he had been given a slap on the face by the very people whom he had come to save.

Paul J. Wigowsky, Yoshikazu Nakamura, and Richard A. Morris (Scholars, writers about Russian Old Believers) – 1989, Woodburn, Oregon.

I met Richard A. Morris in 1976 when I moved to Oregon to teach at 91 Elementary School. I was working with Russian Old Believer students, a topic which both of us had in common. We also participated together in the Marion County Russian Resource Committee, which included all the people (representatives, teachers, social workers, etc.) who worked with Russian Old Believers in the area.

Richard Morris did his doctoral dissertation about “Old Russian Ways: Cultural Variations Among Three Russian Groups in Oregon.” I was able to get a copy of his dissertation after he passed away, and I scanned sections of it for educational purposes. I include a link to Richard’s work here:

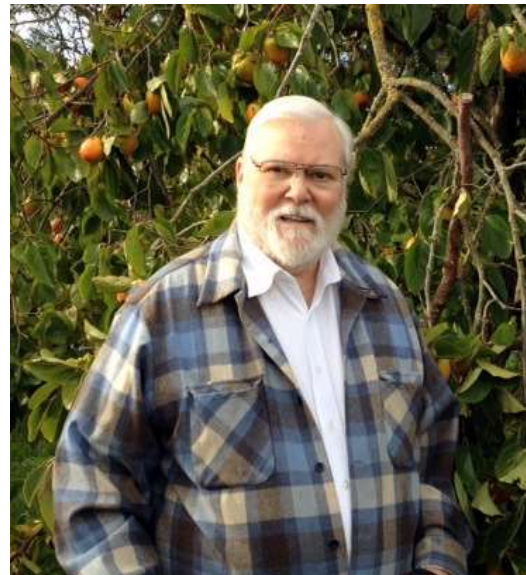
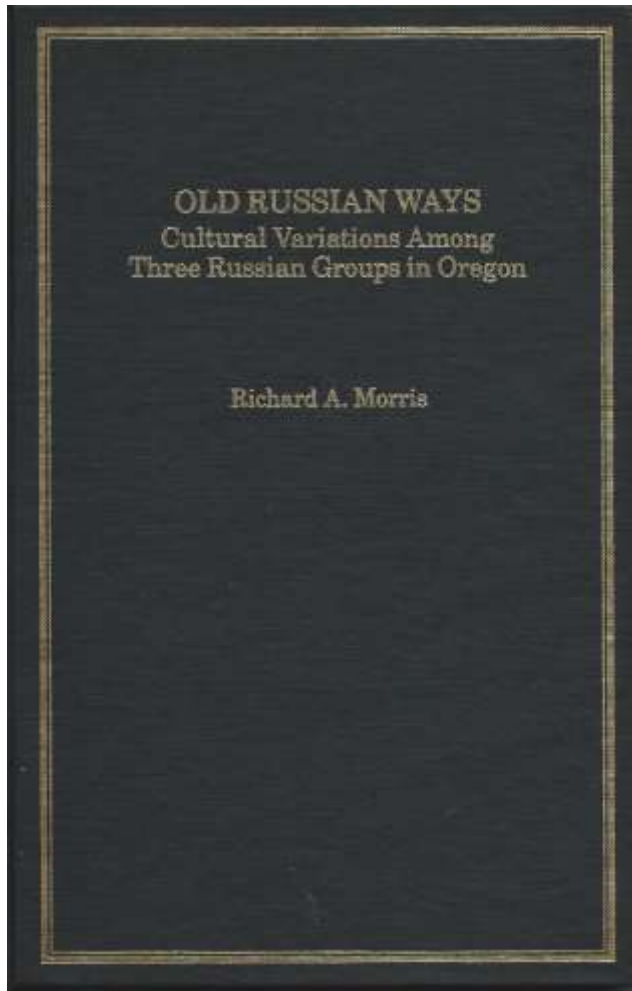
*****

Павел И. Выговский, Yoshikazu Nakamura, and Richard A. Morris (Вчені, письменники про російських старообрядців) – 1989, Вудберн, Орегон.

Я познайомився з Річардом А. Моррісом у 1976 році, коли переїхав до Орегону, щоб викладати в 91 початковій школі. Я працював з російськими старообрядцями, тема, яка була спільною для нас обох. Ми також разом брали участь у Російському ресурсному комітеті округу Маріон, до якого входили всі люди (представники, вчителі,

соціальні працівники тощо), які працювали з російськими старообрядцями в цьому районі.

Річард Морріс написав докторську дисертацію на тему «Староросійські звичаї: культурні відмінності серед трьох російських груп в Орегоні». Я зміг отримати копію його дисертації після того, як він помер, і я відсканував її розділи для освітніх цілей. Я додаю посилання на роботи Річарда тут:

<http://wigowsky.com/fob/RMbook.htm>

<http://wigowsky.com/fob/RMbook.jpg>